

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ СУҒУРТАИ МУТАҚОБИЛА

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2009, №7-8, мод. 495

Қонуни ҚТ аз 8.08.2015 с., № 1224)

Қонуни мазкур муносибатҳои ҷамъиятиро вобаста ба анҷом додани суғуртаи мутақобила ба танзим дароварда, асосҳои ҳуқуқии фаъолияти ҷамъиятҳои суғуртаи мутақобиларо муқаррар менамояд.

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода бурда мешаванд:

- *суғуртаи мутақобила* – як намуди суғурта, ки дар он ҳар як иштирокчии ин суғурта дар як маврид ҳам суғурташаванда ва ҳам суғуртакунанда аст;

- *ҷамъияти суғуртаи мутақобила* (минбаъд – ҷамъият) – ташкилоти ғайритиҷоратии суғурта, ки мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси узвияти ихтиёрӣ, бо назардошти муқаррароти Қонуни мазкур таъсис дода шудааст;

- *мақоми ваколатдор* – мақоми давлатие, ки танзим ва назорати бозори суғурта ва ташкилотҳои суғуртаро анҷом медиҳад;

- *ба дастоварандаи ғоида* – шахсе, ки дар шартномаи суғурта зикр гардида, суғурта ба манфиати ӯ анҷом дода шудааст;

- *ҳаққи (маблағи) узвият* - воситаҳои пулӣ, қоғазҳои қиматнок, молу мулки дигар ва ё ҳуқуқҳои молумулкии арзиши пулидошта, ки аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои ба ҷамъият дохил шудан гузаронида мешаванд;

- *ҳаққи (маблағи) суғурта* – воситаҳои пулӣ, ки аз ҷониби аъзои ҷамъият барои амалӣ гардонидани суғуртаи мутақобила пардохт карда мешаванд;

- *ҳаққи (маблағи) иловагӣ* – воситаҳои пулӣ, ки аз ҷониби аъзои ҷамъият бо мақсади ҷуброни зиёни ба ҷамъият расонидашуда пардохта мешаванд.

Моддаи 2. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи суғуртаи мутақобила

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи суғуртаи мутақобила ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъерии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Принципҳои суғуртаи мутақобила

Суғуртаи мутақобила дар асоси принципҳои зерин амалӣ мегардад:

- умумӣ будани манфиатҳои молумулкии аъзои ҷамъият;

- баробарии ҳуқуқ ва ўҳдадорӣҳои аъзои ҷамъият;

- ҳимоя ва масъулияти мутақобилаи аъзои ҷамъият.

Моддаи 4. Объектҳои суғуртаи мутақобила

Объектҳои суғуртаи мутақобила манфиатҳои молумулкии аъзои ҷамъият буда, аз ҷумла алоқаманданд ба:

- соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣи молу мулк (суғуртаи молу мулк);

- *ҳаёт, саломатӣ, қобилияти корӣ ва таъмини ихтиёрии нафақаи аъзои ҷамъият (суғуртаи шахсӣ)*; (**ҚҶТ аз 8.08.15 с., № 1224**)

- таваккали масъулияти шахрвандӣ вобаста ба ўҳдадорие, ки дар натиҷаи расонидани зарар ба ҳаёт, саломатӣ ё молу мулки ашхоси дигар ба миён омадааст ва дар ҳолатҳое, ки Қонун пешбинӣ намудааст, инчунин масъулият тибқи шартнома;

- таваккали соҳибкорӣ – таваккали ба даст наовардани даромади дар назар дошташуда аз фаъолияти

соҳибкорӣ вобаста ба вайрон кардани ўҳдадориҳои худ аз ҷониби контрагентҳои соҳибкор ё тағйир додани шартӣ ин фаъолият вобаста ба ҳолатҳое, ки ба соҳибкорӣ алоқаманд намебошанд.

Моддаи 5. Таъсиси ҷамъият

1. Шумораи аъзои ҷамъият бояд на кам аз панҷ шахрванд ё на кам аз се шахси ҳуқуқӣ бошад.
2. Номи ҷамъият бояд ибораи «ҷамъияти суғуртаи мутақобила» - ро дар бар гирад ва шакли ғайритиҷоратӣ буданашро нишон диҳад.
3. Ҷамъият аз лаҳзаи бақайдгирии давлатӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсисгардида ҳисобида мешавад.

Моддаи 6. Ҳуҷҷатҳои таъсисии ҷамъият

1. Ҳуҷҷатҳои таъсисии ҷамъият шартномаи таъсисӣ ва оинномаи ҷамъият мебошанд.
2. Шартномаи таъсисии ҷамъият, ғайр аз муқаррароте, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст, бояд маълумоти зеринро дар бар гирад:
 - ўҳдадориҳои муассисон оид ба имзои шартномаи суғурта ва пардохтани маблағи суғурта (ҳаққи суғурта);
 - андозаи ҳаққи пулии муассисон барои хароҷоти маъмуриӣ вобаста ба созмон додан ва ташкили фаъолияти ҷамъият.
3. Оинномаи ҷамъият бояд маълумоти зеринро дар бар гирад:
 - номи пурра ва мухтасари ҷамъият бо забони давлатӣ;
 - маҳалли ҷойгиршавии ҷамъият;
 - предмет ва мақсади фаъолияти ҷамъият;
 - шаклҳои суғуртае, ки ҷамъият амалӣ менамояд;
 - тартиби идоракунии ҷамъият, ҳайат ва салоҳияти мақомоти идоракунии ва назоратии ҷамъият, тартиби таъсис ва аз ҷониби онҳо қабул намудани қарор;
 - шарт ва тартиби қабул ва қатъи узвият дар ҷамъият;
 - тартиби интихоби намояндагони ваколатдори аъзои ҷамъият барои иштирок дар маҷлиси умумии аъзои ҷамъият;
 - ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои ҷамъият дар назди аъзои ҷамъият;
 - ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои аъзои ҷамъият;
 - намуд, шарт ва тартиби пардохти аъзоҳаққиҳои муқарраршуда ва масъулият барои вайрон кардани ўҳдадорӣ оид ба пардохти онҳо;
 - шарт ва тартиби ба зимма гирифтани масъулияти иловагӣ аз ҷониби аъзои ҷамъият вобаста ба ўҳдадориҳои суғуртавии ҷамъият дар доираи қисми пардохтнашудаи ҳаққи иловагии ҳар як узви ҷамъият;
 - қоидаҳои аз ҷониби ҷамъият анҷом додани суғуртаи мутақобила дар асоси узвият;
 - манбаъҳои ташаккули молу мулки ҷамъият;
 - тартиби ихтиёрдориҳои молу мулки ҷамъият;
 - тартиби ворид намудани тағйирот ба оинномаи ҷамъият;
 - тартиби доир намудани маҷлиси умумии аъзои ҷамъият ва тартиби огоҳсозӣ оид ба гузаронидани маҷлис;
 - тартиби азнавташкилдихӣ ва барҳамдиҳии ҷамъият;
 - дигар муқаррароте, ки хилофи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон намебошанд.
4. Талаботи ҳуҷҷатҳои таъсисӣ барои иҷро аз ҷониби ҷамъият ва аъзои он ҳатмӣ мебошанд.
5. Ҳуҷҷатҳои таъсисии ҷамъият бояд барои шиносӣ ба номзадҳо ба узвияти ҷамъият пешниҳод карда шуда, ба ҳама аъзои ҷамъият супурда шаванд.
6. Оинномаи ҷамъиятро маҷлиси умумии аъзои ҷамъият тасдиқ менамояд.

Моддаи 7. Аъзои ҷамъият

1. Шахсони воқеии ба синни 18 расида ва (ё) шахсони ҳуқуқӣ аъзои ҷамъият шуда метавонанд. Узвият дар ҷамъият метавонад танҳо бо талаби ягона барои ҳар як узви он қайду шарт карда шавад.
2. Узвият дар ҷамъият баъди аз ҷониби ҷамъият қабул кардани қарор дар хусуси пазируфтани ба узвияти ҷамъият ва аз ҷониби аризадиҳанда пардохт намудани ҳаққи узвияти муқаррарнамудаи ҷамъият ба миён меояд.

3. Аъзои ҷамъият танҳо баъди пардохти ҳаққи суғурта дар маҷлиси умумӣ ҳуқуқи овозро пайдо мекунад.

4. Ҷамъият пешбурд ва ниғадошти рӯйхати аъзои ҷамъиятро таъмин менамояд.

Моддаи 8. Ҳуқуқ ва ўҳдадорихои аъзои ҷамъият

1. Аъзои ҷамъият ҳуқуқ доранд:

- дар идоракунии ҷамъият иштирок намоянд ва ба мақомоти он интиҳоб гарданд;

- мутобиқи қоидаҳо ё шартномаи суғурта манфиатҳои молумулкии худро суғуртаи мутақобила намоянд;

- аз мақомоти идоракунандаи ҷамъият оид ба фаъолияти ҷамъият, аз ҷумла оид ба натиҷаҳои санҷиши фаъолияти молиявии он ҳама гуна иттилоотро талаб намоянд ва гиранд;

- тибқи шарт ва тартиби пешбининамудаи оинномаи ҷамъият аз ҷамъият бароянд;

- аз дигар ҳуқуқҳои пешбининамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон истифода баранд;

- ҳангоми барҳамдиҳии ҷамъият як қисми молу мулкero, ки баъди ҳисобӣ бо кредиторон боқӣ мондааст, ба даст оранд, агар дар қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон ё оинномаи ҷамъият тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

2. Аъзои ҷамъият ўҳдадоранд:

- оинномаи ҷамъиятро риоя кунанд;

- қарори маҷлиси умумии аъзои ҷамъият, дигар мақомоти ҷамъиятро, ки дар доираи салоҳияташон қабул намудаанд, иҷро кунанд;

- сари вақт ҳаққи узвият, ҳаққи иловагӣ ва дигар пардохтҳои пешбининамудаи оинномаи ҷамъиятро пардохт намоянд;

- сари вақт ҳаққи суғуртаро пардохт намоянд;

- дигар ўҳдадорихои пешбининамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон, оинномаи ҷамъият ё дигар ҳуҷжатҳои танзимкунандаи фаъолияти ҷамъиятро иҷро намоянд.

3. Шахси ба узвияти ҷамъият қабулгардида баробари дигар аъзои ҷамъият масъулиятро оиди иҷрои ҳамаи ўҳдадорихои суғуртавии ҷамъият, ки то узвияти ӯ дар ҷамъият ба миён омадааст ва бо онҳо шинос будани худро ба таври хаттӣ тасдиқ намудааст, ба зимма мегирад.

4. Аъзои ҷамъият ба таври муштарак оид ба ўҳдадори суғуртавии ҷамъият дар доираи қисми пардохтнашудаи ҳаққи иловагии ҳар як узви ҷамъият масъулияти иловагӣ доранд.

Моддаи 9. Қатъи узвият дар ҷамъият

1. Узвият дар ҷамъият дар ҳолатҳои зерин қатъ мегардад:

1) ба таври ихтиёрӣ аз ҷамъият баромадани узви ҷамъият;

2) аз аъзогии ҷамъият хорич намудани узви ҷамъият тибқи асосҳои заил:

- аз қониби узви ҷамъият иҷро накардани ўҳдадорӣ оид ба пардохти ҳаққи суғурта ё ҳаққи иловагӣ;

- қатъи шартномаи суғурта бо ташаббуси узви ҷамъият, инчунин набастани шартномаи суғурта дар мўҳлати муқаррарнамудаи оинномаи ҷамъият;

3) фавти шахси воқеӣ – узви ҷамъият ё мутобиқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон фавтида эълон намудани ӯ, инчунин барҳамдиҳии шахси ҳуқуқӣ – узви ҷамъият;

4) барҳам додани ҷамъият.

2. Ҳангоми ихтиёрӣ баромадан аз ҷамъият узви ҷамъият бояд дар мўҳлати на камтар аз 30 рӯзи баромади воқеӣ аз ҷамъият дар бораи даст кашидан аз узвият аризаи хаттӣ пешниҳод намояд.

3. Ҳангоми хорич намудан аз ҷамъият узви ҷамъият бояд дар хусуси хорич намудани ӯ дар мўҳлати на камтар аз 30 рӯзи то баррасии масъалаи хорич намудан аз узвият дар шакли хаттӣ огоҳ карда шавад.

4. Дар сурати фавти узви ҷамъият ё фавтида эълон шудани ӯ мутобиқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон, ворисони ӯ ҳуқуқ доранд бо қарори раёсати ҷамъият ба ҷамъият дохил шаванд.

5. Шахси ҳуқуқие, ки вориси қонунии шахси ҳуқуқии азнавташкилшудаи дар ҷамъият иштирокдошта мебошад, ҳуқуқ дорад бо қарори раёсати ҷамъият ба ҷамъият дохил шавад, агар дар оинномаи ҷамъият тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад.

6. Қатъи узвият пеш аз мўҳлати шартномаи суғурта мутобиқи меъёрҳои қонунгузори граждании Чумхурии Тоҷикистон танзим мегардад.

7. Узви ҷамъият ҳуқуқ дорад ҳангоми хорич шудан аз ҷамъият ҳаққи пардохташро бо тартиб ва мўҳлати пешбининамудаи оинномаи ҷамъият бозпас гирад.

8. Узви чамъият ҳуқуқ дорад ҳангоми хориҷ шудан аз чамъият қисми молу мулки он ё арзиши ҳамин молу мулкро дар доираи арзиши молу мулке, ки узви чамъият ба сифати ҳаққи узвият ворид намудааст, ба даст орад, агар дар оинномаи чамъият тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 10. Тартиби анҷом додани суғуртаи мутақобила

1. Баъди аз ҷониби узви чамъият пардохтани ҳаққи суғурта чамъият ўҳдадор мешавад, ки ҳангоми фарорасии ҳолати муайян (ҳодисаи суғурта) ба узви чамъият ё бадастоварандаи фоида бо тартиб ва мўҳлатҳои муқаррарнамудаи қоидаҳои суғурта ё шартномаи суғурта пардохти суғуртавино анҷом диҳад.

2. Дар ҳолате, ки агар мутобиқи чамъбасти соли ҳисоботӣ натиҷаҳои молиявии суғуртаи мутақобила мусбӣ бошанд, маҷлиси умумии аъзои чамъият метавонад дар хусуси кам кардани андозаи ҳаққи суғуртаи навбатӣ ё боздоштани пардохти он дар мўҳлати муайян қарор қабул кунад.

3. Дар ҳолате, ки агар мутобиқи чамъбасти соли ҳисоботӣ натиҷаҳои молиявии анҷом додани суғуртаи мутақобила манфӣ бошанд, маҷлиси умумии аъзои чамъият метавонад дар бораи манбаъҳои пўшонидани зиёни расонидашуда, аз ҷумла дар хусуси аз ҷониби аъзои чамъият ворид намудани ҳаққи иловагӣ қарор қабул кунад.

4. Чамъият суғуртаи мутақобилаи аъзои худро дар асоси узвият мустақиман анҷом медиҳад дар ҳолате, ки агар мутобиқи оинномаи чамъият бастанани шартномаи суғурта пешбинӣ нашуда бошад.

5. Суғуртаи мутақобила дар асоси узвият танҳо ҳангоми аз ҷониби чамъият анҷом додани як шакли суғурта мутобиқи қоидаҳои суғурта, ки шартҳои ягонаи суғуртаро пешбинӣ менамояд, имконпазир мебошад. Дар ин ҳолат қоидаҳои суғурта қисми ҷудонопазирии оинномаи чамъият ба ҳисоб меравад.

6. Шақлҳои суғуртае, ки чамъият анҷом медиҳад, бо назардошти эҳтиёҷоти аъзои чамъият ва талаботи Қонуни мазкур муайян карда мешаванд.

Моддаи 11. Мақомоти чамъият

1. Мақомоти чамъият инҳоянд:

- мақоми олай – маҷлиси умумии аъзои чамъият;

- мақоми иҷроия – мақоми дастаҷамъӣ (раёсат) ё шахси анҷомдиҳандаи вазифаҳои мақоми инфиродии иҷроия (директор);

- мақоми назоратӣ – комиссияи тафтишотӣ.

2. Оинномаи чамъият метавонад таъсиси дигар мақомоти чамъиятро низ пешбинӣ намояд.

Моддаи 12. Комиссияи тафтишотии чамъият

1. Комиссияи тафтишотии чамъият ба маҷлиси умумии аъзои чамъият ҳисоботдиҳанда мебошад. Комиссияи тафтишотии чамъият ба таври истисно аз аъзои чамъият интиҳоб гардида, назорати риояи оинномаи чамъият, фаъолияти мақомоти идоракунии чамъиятро анҷом медиҳад, инчунин мурочиати аъзои чамъиятро баррасӣ менамояд, агар онро раёсати чамъият муҳокима накарда бошад.

2. Комиссияи тафтишотии чамъият фаъолияти молиявиро хоҷагии чамъиятро санҷида, ба маҷлиси умумии аъзои чамъият оид ба натиҷаҳои санҷиши ҳисоботи солона ва ҳисоботи солонаи муҳосибавии чамъият ҳулоса пешниҳод менамояд. Маҷлиси умумии аъзои чамъият ҳуқуқ надорад ҳисоботи солона ва ҳисоботи солонаи муҳосибавии чамъиятро ҳангоми мавҷуд набудани ҳулосаи комиссияи тафтишотии чамъият тасдиқ намояд.

3. Ҳулосаи комиссияи тафтишотии чамъият бояд дар бар гирад:

- маълумот дар бораи тасдиқи саҳеҳии далелҳои, ки дар ҳисоботи солона ва ҳисоботи солонаи муҳосибавии чамъият мавҷуданд;

- иттилоот дар бораи далели вайрон кардани муқаррароти оинномаи чамъият аз ҷониби мақомоти идоракунии чамъият, агар чунин вайронкунӣ ҷой дошта бошад;

- иттилоот дар бораи далели вайрон кардани тартиби пешбурди баҳисобгирии муҳосибавӣ ва пешниҳоди ҳисоботдиҳии муҳосибавӣ, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, инчунин пешниҳодот оид ба рафъи чунин вайронкунӣҳо, агар онҳо ҷой дошта бошанд.

4. Аъзои комиссияи тафтишотии чамъият, аз ҷумла раиси комиссияи тафтишотиро маҷлиси умумии аъзои чамъият ба мўҳлати муқаррарнамудаи оинномаи чамъият интиҳоб менамояд. Комиссияи тафтишотии чамъият ҳуқуқ надорад ваколати худро ба зиммаи дигар шахсон гузорад. Бо қарори маҷлиси умумии аъзои чамъият ваколати ҳама гуна узви комиссияи тафтишотии чамъият метавонад пеш аз мўҳлат қатъ карда шавад.

Узви комиссияи тафтишотии ҷамъият метавонад ба раёсати ҷамъият интиҳоб карда шавад ё дар мӯҳлати на барвақттар аз ду соли баъди қатъи ваколат ба вазифаи директори ҷамъият таъин карда шавад.

5. Манъи иштироки аъзои комиссияи тафтишотии ҷамъият дар маҷлиси раёсати ҷамъият иҷозат дода намешавад.

6. Комиссияи тафтишотии ҷамъият маҷлиси умумии аъзои ҷамъиятро дар ҳолатҳое даъват менамояд, ки агар фаъолияти раёсати ҷамъият ноил шудан ба мақсад ва иҷрои вазифаи ҷамъиятро таъмин карда натавонад ё агар раёсати ҷамъият талаботи аз се як ҳиссаи шумораи умумии аъзои ҷамъиятро оид ба даъвати маҷлиси умумии аъзои ҷамъият иҷро накунад.

7. Тартиби кори комиссияи тафтишотии ҷамъият мутобиқи оиннома ё дигар ҳуҷҷатҳои ҷамъият муайян карда мешавад.

Моддаи 13. Манбаъҳои ташаккули молу мулки ҷамъият

1. Ҷамъият метавонад таҳти моликият бино, иморат, иншоот, таҷҳизот, воситаҳои пулӣ бо асъори миллӣ ва хориҷӣ, қоғазҳои қиматнок ва дигар молу мулк дошта бошад.

2. Молу мулки ҷамъият метавонад танҳо тибқи ҳолат ва тартиби пешбининамудаи ҳамин Қонун, дигар қонунҳо ва оинномаи ҷамъият бегона карда шавад.

3. Ҷамъият оид ба ўҳдадорихои худ бо ҳамаи молу мулки ба он тааллуқдошта ҷавобгар мебошад.

4. Манбаъҳои ташаккули молу мулки ҷамъият иборатанд аз:

- ҳаққи узвият;

- ҳаққи суғурта;

- ҳаққи иловагӣ;

- даромаде, ки аз сармоягузорӣ ва ҷойгиронии воситаҳои муваққатан озоди захираҳои суғурта ва дигар воситаҳо ба даст омадаанд;

- дигар манбаъҳое, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

Моддаи 14. Ҳаққи узвият

1. Ҳаққи узвият аз ҷониби шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ барои пӯшонидани хароҷоти вобаста ба фаъолияти оинномавии ҷамъият пардохта мешавад.

Ҳаққи узвият метавонад пул ё дигар молу мулки дорои арзиши пулӣ бошад (ба истиснои ҳуқуқи молумулкӣ). Ҳаққи узвият набояд бо иҷрои ягон ўҳдадорӣ алоқаманд бошад.

2. Арзиши пулии молу мулке, ки барои пардохти ҳаққи узвият гузаронида мешавад, метавонад аз ҷониби раёсати ҷамъият, бо назардошти арзиши бозории чунин молу мулк муайян карда шавад (наҳзгузорӣ карда шавад). Дар мавриди ба баҳодихии молу мулк розӣ набудани шахси молу мулкро барои пардохти ҳаққи узвият дода, барои муайян намудани арзиши бозории чунин молу мулк тибқи шартҳои пешбининамудаи оинномаи ҷамъият баҳодихандаи (наҳзгузори) мустақил ҷалб карда мешавад.

Андозаи баҳодихии пулии молу мулк, ки раёсати ҷамъият гузаронидааст, наметавонад аз андозаи баҳодихие, ки баҳодихандаи мустақил гузаронидааст, балеандтар бошад.

Агар арзиши молу мулки барои пардохти ҳаққи узвият дар шакли пулӣ гузаронидашаванда беш аз сад ҳазор сомониро ташкил диҳад, барои муайян намудани арзиши бозории чунин молу мулк тибқи шартҳои пешбининамудаи оинномаи ҷамъият баҳодихандаи мустақил ҷалб карда мешавад. Оинномаи ҷамъият метавонад номгуӣ молу мулкоро, ки бо он ҳаққи узвият ба ҷамъият пардохта мешавад, маҳдуд намояд.

3. Оинномаи ҷамъият метавонад барои аъзои ҷамъият пардохтҳои дигари ҳатмиро пешбинӣ намояд.

Моддаи 15. Ҳаққи суғурта ва пардохти суғуртавӣ

1. Ҳаққи суғуртае, ки узви ҷамъият пардохтааст, аз ҷониби ҷамъият ба бадастоварандаи фоида ҳамчун пардохти суғуртавӣ дар ҳаҷме, ки шартномаи суғурта муайян намудааст, дода мешавад.

2. Ҳаҷм ва тартиби ҳисоби ҳаққи суғуртаро қоидаҳои суғуртаҳои мутақобилае, ки маҷлиси умумии аъзои ҷамъият тасдиқ кардааст, муқаррар мекунад, агар тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад.

3. Агар вобаста ба ҷамъбасти давраи ҳисоботӣ дар ҷамъият қарзи пардохти суғурта, инчунин қарзи пардохти андоз ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет набошанд, маҷлиси умумии аъзои ҷамъият метавонад оид ба кам кардани ҳаққи суғуртаи навбатӣ ё боздоштани пардохти онҳо қарор қабул кунад.

4. Тартиб ва шарт амалӣ намудани пардохти суғуртавино қоидаҳои суғуртаи мутақобилаи ҷамъият,

ки маҷлиси умумии аъзои ҷамъият тасдиқ намудааст, муқаррар мекунад.

Моддаи 16. Захираҳои суғурта

Барои таъмини иҷрои ўҳдадорию вобаста ба суғуртаи мутақобила ҷамъият тибқи тартиб ва шартҳои муқаррарнамудаи оиннома захираи суғуртаро ташаккул ва ҷойгир менамояд.

Моддаи 17. Ҳаққи иловагӣ

1. Ҳаққи иловагӣ маблағи пулие мебошад, ки узви ҷамъият бояд бо қарори маҷлиси умумии аъзои ҷамъият барои пӯшондани зиёне, ки вобаста ба натиҷаҳои соли ҳисоботӣ муайян гардидааст, пардохт намояд.
2. Тартиби ҳисоб ва пардохти ҳаққи иловагӣ тибқи қоидаҳои суғуртаи мутақобилаи ҷамъият, ки маҷлиси умумии аъзои ҷамъият тасдиқ кардааст, муайян карда мешавад.

Моддаи 18. Баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳии муҳосибавӣ

Ҷамъият баҳисобгирии муҳосибавиро пеш бурда, ҳисоботдиҳии муҳосибавӣ ва омориро мутобиқи нақшаҳои ҳисобот, қоидаҳои баҳисобгирии муҳосибавӣ, шаклҳои баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ таҳия менамояд, ки онро мақомоти давлатие, ки танзим ва назорати бозори суғурта ва ташкилотҳои суғуртаро анҷом медиҳад, тасдиқ мекунад.

Моддаи 19. Азнавташкилдиҳии ҷамъият

1. Азнавташкилдиҳии ҷамъият метавонад тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қарори маҷлиси умумии аъзои ҷамъият дар шакли якҷояшавӣ, ҳамроҳшавӣ, тақсимшавӣ, ҷудошавӣ ва табдилшавӣ амалӣ гардад.
2. Азнавташкилдиҳии ҷамъият дар шакли табдилшавӣ танҳо ҳангоми табдилдиҳии ҷамъият ба ҷамъияти хоҷагидорӣ, ки суғуртаро анҷом медиҳад, имконпазир мебошад.

Моддаи 20. Барҳамдиҳии ҷамъият

1. Ҷамъият метавонад тибқи асосҳо ва бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо назардошти талаботи Қонуни мазкур барҳам дода шавад.
2. Мақоме, ки дар бораи барҳамдиҳии ҷамъият қарор қабул намудааст, дар ҷараёни даҳ рӯзи тақвимӣ аз санаи қабули чунин қарор бояд ба мақоми назорати суғурта иттилоъ диҳад.
3. Могу мулки ҷамъият, ки баъди қонегардонии ҳамаи ўҳдадориҳои он дар назди кредиторон ва аъзои ҷамъият боқӣ мондааст, тибқи тартиби муқаррарнамудаи оинномаи ҷамъият аз ҷониби комиссияи барҳамдиҳӣ байни ҳамаи аъзои ҷамъият тақсим карда мешавад.

Моддаи 21. Назорати давлатии фаъолияти ҷамъият

1. Назорати давлатии фаъолияти ҷамъият ва аз ҷониби он риоя намудани қонунгузорию суғуртаро мақоми назоратию суғурта мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардонад.
2. Мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии маҳаллӣ ҳуқуқ надоранд ба фаъолияти хоҷагӣ, молиявӣ ё дигар фаъолияти ҷамъият мудохила намоянд, ба истиснои ҳолатҳое, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 22. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ Раҳмон

ш. Душанбе, 5 августи соли 2009
№ 540